

УДК 378.147

DOI 10.33251/2522-1477-2021-10-107-113

ГЕРАСИМЕНКО Людмила Сергіївна,кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов, Льотна академія
Національного авіаційного університету
ORCID 0000-0001-9843-0073**МУРАВСЬКА Світлана Миколаївна,**кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов, Льотна академія
Національного авіаційного університету
ORCID 0000-0001-8123-7293**ПІДЛУБНА Ольга Миколаївна,**кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
іноземних мов, Льотна академія Національного
авіаційного університету
ORCID 0000-0003-1326-8690**ШЛЯХИ МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ МАЙБУТНІХ
АВІАЦІЙНИХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ**

У статті проаналізовано проблему мотивації до навчання іноземних мов майбутніх авіаційних фахівців в умовах дистанційної освіти. Констатовано, що мотивація є критичною детермінантою навчання студентів та їхніх досягнень, оскільки від рівня мотивації студентів залежить рівень їх успішності. Зазначено, що демотивація або відсутність мотивації негативно впливають на освітній процес. Окреслено основні труднощі онлайн навчання та запропоновано шляхи їх подолання. Акцентовано увагу на потребі пошуку ефективних шляхів організації навчання іноземної мови в онлайн форматі. Запропоновано шляхи мотивації студентів до навчання іноземної мови, що базуються на підвищенні інтересу до предмета за рахунок групових та інтерактивних методів роботи, розвитку критичних умінь.

Ключові слова: мотивація до навчання іноземних мов, підготовка авіаційних фахівців, дистанційне навчання, розвиток комунікативної компетентності, пандемія COVID-19, інтерактивні методи навчання.

Постановка проблеми. Умови пандемії COVID-19 змусили велику кількість людей, які не мали бажання навчатися й викладати онлайн, перейти до дистанційного навчання. Швидкість, з якою потрібно реагувати на виклики сьогодення, розгубленість та брак знань із застосування технологічних інновацій не дали можливість зробити цей перехід якісним. Вплив цих чинників на систему освіти важко оцінити сьогодні й передбачити наслідки через кілька років. Одним із найсуттєвіших впливів, який мав цей перехід, є зменшення мотивації до навчання, яка особливо потрібна у навчанні іноземної мови для майбутніх авіаційних фахівців.

Дослідження, проведене американськими вченими з Indiana University [14] показало, що навантаження студентів із впровадженням дистанційного навчання збільшилося, у той час як їх успішність зменшилася. 72.5% опитаних студентів США зазначило, що їм знадобилося більше зусиль, щоб пройти курс, водночас 77% з них зазначили, що вони отримали нижчі оцінки, ніж очікували. Студенти доклали більше зусиль та часу, ніж при звичайному відвідуванні занять, у той же час задоволення від отриманих оцінок було меншим. Збільшення зусиль для отримання оцінки може змусити студентів почуватися менш

успішними, навіть коли завдання є корисним для навчання. Як це не парадоксально, але відчуття, коли студент докладає більше зусиль іноді може змусити людину відчувати, що вона має нижчу компетентність [15], і це було б нормально, якщо б цей студент отримав кращу оцінку за більш вагомими зусиллями, однак, як стверджують результати опитування, цього не відбулося у більшості випадків.

Перехід до дистанційного навчання змусив викладачів поспіхом створити завдання для онлайн курсів, які не завжди відповідають очікуваним результатам. Для таких завдань існує англомовний термін «busywork» («марна робота»), що означає залучення до навчальної діяльності заради залучення. Такі дії знижують мотивацію до навчання та негативно впливають на успішність студентів.

Рівень англомовної компетенції для професійного спілкування авіаційних фахівців повинен бути високим для успішного вирішення завдань. Пілоти та диспетчери ведуть радіопереговори англійською мовою, інженери мають справу з технічною документацією англійською, менеджери та інші працівники аеропорту постійно спілкуються в мультикультурному середовищі. Мовний бар'єр не повинен заважати виконанню професійних обов'язків в авіації, адже від нього залежить безпека та людські життя. Саме тому навчання англійської мови, незалежно від обставин, має бути якісним, інтенсивним та результативним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему мотивації до навчання іноземних мов у вищій школі досліджували вітчизняні (Н. Арістова, І. Демченко, О. Москаленко, О. Малінка, О. Яцишин та інші) та зарубіжні вчені (Е. Л. Дечі (E.L.Deci), З. Дорні (Z. Dornyei), М. Д. Ісан (Mas D. Ihsan), Дж. Норріс (J. Norris), Р. М. Райан (R. M. Ryan), Дж. Хамер (J. Harmer) та інші). Вплив пандемії на освітній процес навчання іноземних мов був предметом дослідження Дж. Бек (J. Beck), Ю. Гонг (Yu. Gong), Дж. Дарбі (J. Darby) та ін. Однак питання пошуку ефективних шляхів мотивації до навчання іноземних мов за професійним спрямуванням, а саме в галузі авіації, в умовах вимушеної дистанційної освіти залишається ще недостатньо вивченим.

Мета статті – проаналізувати проблему мотивації до навчання іноземних мов майбутніх авіаційних фахівців в умовах дистанційної освіти та окреслити шляхи її розв'язання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема мотивації залишається об'єктом дослідження багатьох психологів та теоретиків освіти. Е. Л. Дечі (E.L. Deci) та Р. М. Райан (R.M. Ryan) [4] розуміють термін «мотивація» як почуття людини, яка має достатньо енергії та сил йти до кінця. Таким чином, бути мотивованим означає мати рушійну силу чогось досягти. Вчені наголошують на тому факті, що люди є різними в залежності від типу та обсягу мотивації, якою вони володіють.

Мотивація у вивченні іноземної мови розуміється як «орієнтація учнів, спрямована на мету у вивченні англійської мови як іноземної» [16, с. 2]. Н. Саєнко [19], досліджуючи тему когнітивного розвитку студентів у процесі оволодіння іноземною мовою, звертає увагу на той факт, що практика викладання показує, що високий рівень мотивації може забезпечити успіх у навчанні, навіть для студентів із середніми здібностями. За її словами, разом з такими компонентами як освітні завдання, тренувальні дії, контроль та самоконтроль, оцінювання та самооцінювання, мотивація формує зовнішню оболонку освітнього процесу та впливає на академічну поведінку студентів, яка має два основних виміри: зосередженість та інтенсивність. Когнітивний тип академічної мотивації базується на інтелектуальних здібностях студентів та постійному прагненні до нових знань. Негативна мотивація відкривається у спробах уникнути низьких оцінок та осуду з боку викладача за невдачі у виконанні завдань. Якщо мотиваційна детермінанта є недостатньо розвиненою, вона не здатна стимулювати ефективне навчання та провокує несприятливі умови для розвитку лінгвістичних здібностей.

М. Д. Ісан (Mas D. Ihsan) [9] вказує на певні характеристики терміну «мотивація». По-перше, мотивація має відмінні риси, її не можна побачити, але вона має певні психологічні складники: поведінку або зусилля, ставлення, інтерес, цінності або бажання. По-друге, мотивацію сприймають як успішний аспект, коли вивчення мови стосується розвитку навичок говоріння.

Дж. Хамер (J. Harmer) [7] продовжуючи більш глибоке дослідження поняття «мотивація» у вивченні іноземних мов, розрізняє такі її види: демотивація, внутрішня мотивація та зовнішня мотивація. Демотивацію можна спостерігати, коли людина має дуже низький рівень мотивації щодо виконання будь-якого завдання. Е. Л. Дечі (E.L. Deci) та Р. М. Райан (R.M. Ryan) [4], з іншого боку, пояснюють термін «демотивація» як відсутність мотивації, яка спричинена почуттями некомпетентності та безнадійності, коли виникає потреба у виконанні будь-якого завдання, але ні в якому разі не відсутністю інтересу на початковому етапі. Інше визначення відсутності мотивації було запропоноване З. Дорні (Z. Dornyei), який пояснює його як «особливі зовнішні сили, які зменшують або знищують мотиваційну базу біхевіористського наміру або дії, яка триває» [5, с. 143]. Зовнішня мотивація виявляється у зовнішніх факторах, таких як, наприклад, успішне складання іспиту або влаштування на роботу. Внутрішня мотивація базується на власних почуттях, коли студенти бажають задовольнити свої потреби.

У результаті аналізу теоретичних досліджень з проблеми та спостережень ми дійшли висновку, що деякі фактори сприяють розвитку зовнішньої мотивації, наприклад, визнання викладачем успіхів студентів. Інші фактори, такі як віра в отримання позитивних результатів, подальший розвиток отриманих знань допомагають розвинути внутрішню мотивацію. Такі фактори, як автократичне ставлення викладача до студентів, недружелюбні відносини з одногрупниками, занадто великий обсяг домашніх завдань сприяють розвитку демотивації. Це все стосується не лише аудиторного навчання, а й дистанційної освіти.

У зарубіжних дослідженнях існує термін – «wheel-spinning» (авт. «буксування колеса»), який означає явище, яке виникає, коли студент не може досягти мети навчання, незважаючи на затрачені зусилля. Він віддає значну кількість часу й зусиль, щоб засвоїти матеріал, але не може досягти досконалого володіння [2]. Студент повторює одну й ту саму помилку й велика кількість вправ не усуває її. Наслідком цього явища є закріплення помилки, перехід її у звичку, у результаті мотивація у навчанні знижується. Під час дистанційного навчання слідкувати за зусиллями студентів та якістю засвоєння навчального матеріалу надзвичайно важко через брак об'єктивності оцінювання та технічні фактори.

Результати спостережень та опитування студентів констатують основні причини зниження якості навчання в умовах дистанційної освіти, які згодом призводять до демотивації студентів:

- результати онлайн завдань та тестування не надають об'єктивного оцінювання, з якого потім складається загальна оцінка успішності студента;
- студенти не готові сприймати велику кількість нової інформації онлайн у зв'язку з переходом та адаптацією курсу на дистанційний режим;
- величезна кількість онлайн завдань, які не завжди відповідають завданням навчання та недостатньо формують уміння студентів;
- труднощі повсякденного життя студентів, які під час пандемії знаходяться вдома та через різні причини не можуть приділяти достатньо часу навчанню;
- технічні труднощі у зв'язку із доступом до інтернету та технічними можливостями вдома;
- відсутність уніфікованого підходу до організації онлайн навчання з різних дисциплін у ЗВО;
- відсутність достатніх знань у викладачів із використання потенціалу інформаційних технологій;
- низький рівень самоорганізації студентів під час дистанційного навчання.

Аналіз практики дозволив виявити неефективні шляхи онлайн освіти, які теж негативно впливають на розвиток мотивації до навчання іноземних мов:

- використання невлучних відео з мережі замість пояснення від викладача;
- надання завдань, які не відповідають цілям та результатам навчання, а мають на меті просто залучення до діяльності;
- відсутність зворотного зв'язку під час заняття;
- відсутність життєвих прикладів.

Аналіз зарубіжного досвіду [3; 10; 11; 12; 18] дозволив визначити кілька інституційних практик, які допомагають зробити навчання онлайн більш ефективним:

- завдання, у яких студенти висловлюються з приводу вивченого матеріалу та того, що вони не змогли засвоїти;
- поділ видів діяльності на занятті на менш тривалі, ніж в аудиторії;
- часті тести та інші види оцінювання для моніторингу якості навчання;
- сесії в прямому ефірі, на яких студенти можуть задати питання та взяти участь у дискусії;
- зустрічі в «breakout rooms» з викладачем під час онлайн заняття;
- особисті повідомлення студентам з метою рівня опанування курсу та наявності доступу до матеріалів;
- використання влучних життєвих прикладів до ілюстрації контенту;
- використання методу проєктів та додаткової роботи з ним.

Важливим аспектом є створення дружньої атмосфери, відчуття присутності викладача та підтримки. Цього можна досягти завдяки спілкуванню через обраний канал зв'язку (групи вайбер, телеграм, тощо), де можна розмішувати повідомлення щодо курсу, оголошення, цікаві факти з предмету. Додатковими варіантами є запис welcome video із запрошенням студентів до навчання, поясненням системи вимог до курсу, або прохання зробити селфі з робочого місця, яке вони обрали вдома для навчання.

Значним у процесі встановлення зв'язку є вчасний зворотний зв'язок. Встановлення правил щодо часу звернення до викладача, консультацій та відповідей на запитання допоможе уникнути непорозумінь та напруги. Необхідно ознайомити з курсом, оцінюванням, встановити чіткі тижневі очікування, що зробить навчання більш регулярним та системним. Під час зворотного зв'язку важливим є підбадьорювання, похвала та схвалення. Наприклад, у чаті обов'язковою є коротка відповідь на перші повідомлення для Ці речі позитивно впливають на атмосферу присутності викладача. У груповій онлайн дискусії можливим є варіант залучення студентів до оцінки позитивних моментів відповідей іншого студента, схвальне ставлення мотивує до подальшого розмовного мовлення.

Цікавим досвідом, запропонованим Association of College and University Educators (ACUE) є створення рубрики на платформі курсу «Online café» або «The watercooler» [3], де студенти можуть вільно обмінюватися репліками, задати питання, пожартувати.

Особливу роль мотивація відіграє у розвитку комунікативних умінь студентів. Дж. Бейкер (J. Baker) та Х. Вестрап (H. Westrup) [1] стверджують, що заняття з іноземної мови є тим місцем, де студенти можуть навчатися у підтримуючій обстановці, а не лише вивчати правила мови. Успіх у вивченні мови та ефективність курсу іноземної мови оцінюються студентами, зважаючи на рівень їхнього прогресу саме у говорінні. Тож, логічним є те, що більшість студентів зацікавлені у розвитку комунікативних умінь і намагаються їх покращити у більшій мірі, ніж всі інші навички [20]. Отже, успіх у навчанні іноземної мови асоціюється із здібністю вільно спілкуватися, і якщо ти можеш вільно говорити, це означає, що ти добре знаєш мову [6; 17]. Саме тому необхідно застосовувати певний формат завдань для належного підтримання рівня мотивації студентів у процесі розвитку комунікативної компетентності.

У процесі навчання дисциплінам «Професійна іноземна мова» та «Іноземна мова» майбутніх авіафахівців, викладачі мають не більше 14 осіб, що є значною перевагою для використання інтерактивних методів навчання. Наведемо приклади деяких завдань, які успішно використовуються викладачами іноземної мови у Львівській академії Національного авіаційного університету, які були успішно адаптовані в онлайн формат.

Завдання на розвиток критичного мислення виявилися ефективними для формування комунікативних умінь [8]. Наприклад, відоме завдання для розвитку критичного мислення «6 капелюхів» було трансформовано у авіаційний контекст, а потім технічно адаптовано у онлайн формат. Метою завдання було розвиток комунікативних умінь розгляду проблеми,

висловлюючи різні позиції. Викладач обирає 6 студентів, які будуть представляти 6 капелюхів, тобто різних точок зору. Вони повинні були описати картинку авіаційної події, використовуючи представлені викладачем лексичні одиниці. *Білий капелюх* представляє фактичні дані та інформацію. Він не повинен надавати оцінні судження. *Червоний капелюх* асоціюється з почуттями, емоціями та інтуїцією. Уся представлена інформація про авіаційну подію повинна передавати почуття та емоції. *Жовтий капелюх* представляє позитивну точку зору. Він має представити позитивні риси ситуації. Цей капелюх має викликати позитивні думки навіть у песимістичних людей. *Чорний капелюх* пов'язаний з негативними сторонами події, визначенням помилок. *Зелений капелюх* покликаний демонструвати креативне мислення, тобто нестандартне вирішення проблеми, та генерувати нові ідеї. *Синій капелюх* має надати висновки, підсумки та рішення. Заняття проходило на онлайн платформі, яка схвалена ЗВО. Викладач у особистому повідомленні призначав «капелюхи», інші учасники групи вгадували, яку точку зору представляє студент і надавали аргументи, що підтверджували їх думку.

Ще одним завданням на розвиток комунікативної компетенції є «Створення винаходу». Окрім розвитку мовленнєвих умінь студенти розвивають уміння мислити креативно та робити презентації. Викладач проводить заняття на онлайн платформі з можливістю поділити студентів на групи («break-out rooms»). У групах 3-5 осіб студенти мають створити винахід майбутнього для вирішення проблем комунікації між пілотом та диспетчером. Студенти дають відповіді на такі запитання: *Що цей пристрій робить? Як його використовувати? Яким чином він покращує рівень безпеки? Яким чином він робить життя користувача легшим?* Під час обговорення студенти мають також створити слайд сумісно у додатку Jamboard. Наприкінці заняття студенти презентують свої винаходи. Співпраця є корисною для розвитку мотивації, отже викладач за допомогою таких завдань не лише розвиває комунікативні уміння, але й формує інтерес до предмету.

Дискусії для висловлювання власної точки зору та надання аргументів є надзвичайно корисними для підвищення мотивації [13]. Оскільки окрім розвитку комунікативної компетентності, студенти мають можливість висловити власну точку зору та надати необхідні аргументи. Дискусії у онлайн форматі можна організувати за допомогою онлайн платформ зв'язку (zoom, skype, discord, google classroom тощо) і платформи Padlet. Викладач проводить онлайн заняття і додатково надає посилання на створену сторінку в Padlet, де є твердження, яке повинно спровокувати дискусію. Наприклад: *«Використання безпілотних літаків для перевезення пасажирів буде можливим через 5 років»*. Викладач надає студентам 5 хвилин для того, щоб написати в коментарях коротко свою думку за допомогою фраз іноземною мовою: 1) *Мені не цікава ця тема.* 2) *Я погоджуюся. Це правда.* 3) *Я не погоджуюся. Це не є так насправді.* 4) *Я не впевнений в цьому.* 5) *Я погоджуюся з цим аспектом, але я не погоджуюся з іншим.* 6) *Я погоджуюся або не погоджуюся, тому що...* 6) *Я погоджуюся або не погоджуюся по декільком причинам, але я хочу більше доказів.* Потім викладач вислуховує кожного студента, ставить додаткові питання, інші студенти також мають можливість активно спілкуватися зі своїми одногрупниками.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Модернізація освіти у сторону впровадження онлайн занять у вищій школі є викликом сьогодення. Потрібно створити умови «дружнього та комфортного віртуального середовища», яке дозволить студентам процвітати, досягати успіху та долати мовні бар'єри. У процесі впровадження дистанційної роботи зі студентами Львівської академії Національного авіаційного університету ми дійшли наступних висновків. Мотивація є дуже важливою у навчанні іноземної мови, тож заняття (аудиторно або он-лайн) повинно стати місцем, де відбувається практика мовлення у підтримуючій атмосфері. Мотивацію можна розглядати як критичну детермінанту навчання студентів (аудиторно або он-лайн) та їхніх досягнень, оскільки курсанти, які мають високий рівень мотивації прикладають більше зусиль та працюють більш наполегливо над академічними завданнями у порівнянні зі студентами, який мають нижчий рівень мотивації. Демотивація або відсутність мотивації будуть негативно впливати на освітній процес, отже

потрібно віднайти ефективні шляхи щодо покращення навчання іноземної мови в умовах дистанційної освіти. Запропоновані шляхи до мотивації студентів до навчання іноземної мови спираються на підвищенні інтересу до предмета за рахунок групових та інтерактивних методів роботи, розвитку критичних умінь.

У подальших наукових дослідженнях плануємо окреслити дидактичні можливості ІКТ у мотивації до навчання іноземних мов майбутніх авіаційних фахівців та здійснити аналіз інших дистанційних технологій з метою їх подальшого використання в українських ЗВО авіаційної галузі.

References

1. Baker, J., & Westrup, H. (2003). *Essential speaking skills: A handbook for English language teachers*. London: Continuum.
2. Beck J.E., Gong Y. (2013) Wheel-Spinning: Students Who Fail to Master a Skill. In: Lane H.C., Yacef K., Mostow J., Pavlik P. (eds) *Artificial Intelligence in Education. AIED 2013. Lecture Notes in Computer Science*, vol 7926. Springer, Berlin, Heidelberg. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-642-39112-5_44
3. Darby, F. (2019, April 17). How to be a better online teacher. *The Chronicle of Higher Education*. URL: <https://www.chronicle.com/article/how-to-be-a-better-online-teacher/#1>
4. Deci, E.L. & Ryan, R.M. (2000). Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 54-67.
5. Dornyei, Z. (2005). *The psychology of the language learner: Individual differences in second language acquisition*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
6. Folse, K. (2006). *The art of teaching speaking*. Michigan: Michigan University Press.
7. Harmer, J. (2001). *The practice of English language teaching*. London: Longman.
8. Herasymenko, L., Muravska, S., Radul, S., & Pidlubna, O. (2019). Developing future pilots' critical thinking skills in the framework of aviation English. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*, 11(4), 91-104.
9. Ihsan, Mas D. (2016). Students' motivation in speaking English. *JEES [Journal of English Educators society]*, 1 (1), 31-48. <http://ojs.umsida.ac.id/index.php/jess>
10. Jaggars, S.S., & Xu, D. (2016). How do online course design features influence student performance? *Computers & Education*, 95, 270–284.
11. Luskin, B.J. (2019). 12 best practices in online teaching and learning. *Psychology Today*, Luskin Learning Psychology Series, N, 44. URL: <https://www.psychologytoday.com/us/blog/themedia-psychology-effect/201903/12-best-practices-in-online-teaching-and-learning>
12. Means, B., & Neisler, J. (2021). Teaching and learning in the time of COVID: The student perspective. *Online Learning*, 25(1), 8-27. URL: <https://doi.org/10.24059/olj.v25i1.2496>
13. Moskalenko, O.I., Muravska, S.M., Didenko, O.V., & Biliavets, S.Y. (2019). Defining the Underlying Factors of Ukrainian Student Pilots' Motivation to Learn Aviation English. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 11(2), 198-221. URL: <https://doi.org/10.18662/rrem/125>
14. Motz, B.A., Quick, J.D., Wernert, J.A., Miles, T.A. (2021). A Pandemic of Busywork: Increased Online Coursework Following the Transition to Remote Instruction is Associated with Reduced Academic Achievement. *Online Learning Journal*, Volume 25 Issue 1, 70-85. URL: <http://dx.doi.org/10.24059/olj.v25i1.2475>
15. Nicholls, J.G. (1984). Achievement motivation: Conceptions of ability, subjective experience, task choice, and performance. *Psychological Review*, 91(3), 328-346. URL: <https://doi.org/10.1037/0033-295X.91.3.328>
16. Norris, J. (2001). *Motivation as A Contributing Factor in Second Language Acquisition*. (On line. Retrieved on July 2011 URL: <http://itesjl.org/Article/Noris-Motivation.html>
17. Richards, J.C. (2008). *Teaching listening and speaking*. Cambridge: Cambridge University Press.

18. Saienko, N. (2017). Cognitive development of students in foreign language acquisition. *Advanced Education*, 7, 4-8.
19. Salcido, A., & Cole, J. (2018, September 10). Best practices for teaching online. Teach Online. Arizona State University. <https://teachonline.asu.edu/2018/09/best-practices-for-teachingonline/>
20. Ur, P. (1996). *A course in language teaching: Practice and theory*. Cambridge: Cambridge University Press.

HERASYMENKO Liudmyla, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Foreign Languages Department. Flight Academy of National Aviation University;

MURAVSKA Svitlana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Foreign Languages Department. Flight Academy of National Aviation University;

PIDLUBNA Olha, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of Foreign Languages Department. Flight Academy of National Aviation University.

WAYS OF MOTIVATION TO LEARN FOREIGN LANGUAGES OF FUTURE AVIATION SPECIALISTS IN REMOTE LEARNING CONDITIONS

Abstract. *The problem of future aviation specialists' motivation to learn foreign languages in the conditions of remote learning has been analyzed in the given article. It has been defined that motivation is a critical component of students' learning and their achievements as their success in studying depends on the level of their motivation. It has been underlined that demotivation has a negative effect on educational process.*

The results of the observation and students' interviewing have helped to define the main problems which lead to students' demotivation. Among them we can distinguish the following ones: the students are not ready to perceive a big amount of information online; technical problems with the Internet; some personal problems caused by the fact that students stay at home; the absence of universal approach for teaching different subjects; the teachers' lack of knowledge in the sphere of IT; a big amount of tasks online which do not fully correspond to the learning tasks.

A few practices have been developed to make online learning more effective. They are presented underneath: using the tasks in which students express their point of view on the learnt material and the aspects they haven't covered yet; making the activities used in the classroom shorter and, therefore, more effective; using tests and other evaluation techniques to monitor the quality of the learning process; using the sessions in which students can ask questions and take part in the discussions; meetings in breakout rooms during online classes; personal messages to students encouraging them to be actively involved in the learning process; applying real life situations to demonstrate the content; using the project method and additional work with it.

The process of modernization of the sphere of education nowadays in the terms of online classes in higher educational establishments is a real challenge today. To succeed in it, we need to create friendly and comfortable virtual environment which will help students to become successful and overcome language barriers. It has also been advised to use different methods to motivate the students to learn the languages by referring to group work and interactive methods and developing critical thinking skills.

Key words: *motivation to learn foreign languages, aviation specialists' training, remote learning, development of communicative competence, COVID-19 pandemic, interactive teaching methods.*

*Одержано редакцією: 17.08.2021 р.
Прийнято до публікації: 25.08.2021 р.*